

Arbo-cijfers over de technische installatiebranche 2024

op basis van parameters uit de NEA en WEA
- update met NEA jaargang 2022 en WEA 2021

Pieter Aalders
Timo Verhaegh

Nijmegen, 24-6-2024

Projectnummer: 2022.118

© 2024 KBA Nijmegen

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, en evenmin in een retrieval systeem worden opgeslagen, zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van KBA Nijmegen.

No part of this book/publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
2	Risico-inventarisatie en aanstelling preventiemedewerkers	3
3	Ongevallen	5
4	Ziekteverzuim	7
5	Beroepsziekten	14
6	Veiligheid en fysieke belasting op het werk	16
	Bijlage	20

1 Inleiding

In opdracht van Arbotechniek/Wij Techniek hebben wij in 2023 een document opgesteld met een verzameling aan arbo-cijfers over de technische installatiebranche (TI). De cijfers gaan in op de stand van zaken in de TI omtrent verzuim, ongevallen op het werk, gevaren op het werk, de prevalentie van beroepsziekten, fysieke belasting in het werk, de opstelling van een risico-inventarisatie- & evaluatie (RI&E) door de werkgevers, en de aanstelling van een preventiemedewerker door de werkgevers. Dit document betreft een eerste update van deze cijfers. Jaarlijks zullen wij een nieuwe update verzorgen. De cijfers zijn afkomstig uit de Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden (NEA) en de Werkgevers Enquête Arbeid (WEA) van TNO/CBS. Hieronder volgt een korte toelichting op de NEA en de WEA. Door een lopende projectovereenkomst tussen KBA Nijmegen en het CBS beschikken de onderzoekers van KBA Nijmegen over de meest recente NEA- en WEA-data, op respectievelijk persoons- en bedrijfsniveau (microdata). Dit biedt meer mogelijkheden dan wanneer uitsluitend gebruik gemaakt zou worden van publicaties/rapporten van TNO/CBS. Bij deze huidige update hebben we de NEA-jaargang van 2022 en de WEA-jaargang van 2021 verwerkt in de cijfers.

NEA

Het doel van de NEA is het in kaart brengen van informatie op het gebied van arbeidsomstandigheden, arbeidsongevallen, arbeidsinhoud, arbeidsverhoudingen en arbeidsvoorwaarden van werknemers. De NEA wordt sinds 2005 jaarlijks uitgevoerd, maar de onderzoeksopzet is in 2014 veranderd.¹ Door deze wijzigingen zijn niet alle uitkomsten vanaf 2014 vergelijkbaar met de uitkomsten van daarvoor. Voor de NEA wordt een personensteekproef getrokken volgens een gestratificeerd steekproefontwerp. Hierbij wordt gestratificeerd naar bedrijfsklasse. Jongeren en personen met een niet-westerse migratieachtergrond worden oververtegenwoordigd om te compenseren voor de verwachte lagere responskans voor deze groepen². De uitkomsten worden vervolgens doormiddel van weging gecorrigeerd voor over- en ondervertegenwoordiging van bepaalde groepen in de steekproef/respons ten opzichte van een proportioneel getrokken steekproef.

WEA

De WEA beoogt trends en ontwikkelingen in het arbeidsbeleid van bedrijven en instellingen te monitoren, evenals het effect van dat arbeidsbeleid op bedrijfsresultaten en ziekteverzuim. Het bevraagt de werkgevers op de thema's arbeidsomstandigheden, arbeidsverhoudingen en arbeidsvoorwaarden, alsook op het gebied van bedrijfskenmerken en personeelskenmerken.

De WEA wordt vanaf 2008 om het jaar afgenomen. Tot nu toe zijn metingen verricht én uitkomsten beschikbaar voor de jaren 2008, 2010, 2012, 2014, 2016, 2019³ en 2021.

¹ Ten eerste is de bruto steekproefomvang fors verhoogd van 80.000 naar ruim 140.000 werknemers (vanaf 2018 is de steekproef verder verhoogd naar ruim 170.000 werknemers). Ten tweede bestaat de doelpopulatie sindsdien uit werknemers van 15 tot 75 jaar, in plaats van werknemers van 15 tot 65 jaar. Ten derde is ingezet op hoofdzakelijk web-enquëtering (CAWI), in plaats van hoofdzakelijk schriftelijke enquëtering (PAPI). Ten vierde zijn meerdere vragenmodules aangepast.

² Vanaf 2022 worden jongeren en personen met een niet-westerse herkomst niet langer oververtegenwoordigd in de steekproef. Wel wordt, net als in voorgaande jaren, de steekproefuitzet verhoogd onder werknemers in een aantal bedrijfstakken om voldoende waarnemingen voor publicatie te realiseren.

³ De steekproefrekening voor de WEA 2018 bleek niet correct te zijn uitgevoerd waardoor sprake was van systematische vertekening in de selectie van organisaties. TNO heeft daarom besloten de WEA 2018 niet uit te brengen. Vanaf dat moment wordt de WEA in de oneven jaren afgenomen.

Hoewel het precieze aantal TI-bedrijven niet in de WEA-publicaties van het CBS terug te vinden is (in tegenstelling tot bijvoorbeeld de bedrijven in de bouwinstallatie) kunnen wij deze bedrijven in de microdata van het CBS wel onderscheiden aan de hand van de SBI-code van het bedrijf.⁴

Tot slot:

- De situatie wordt voor meerdere meetjaren gepresenteerd zodat eventuele trendontwikkelingen aangetoond kunnen worden. We hebben in een aantal gevallen twee jaargangen samengevoegd om de onderliggende aantallen te vergroten en (daarmee) de invloed van steekproeftoeval te verkleinen. We schuiven deze combinaties van jaargangen één jaargang op ten opzichte van de rapportage van vorig jaar.
- Bij enkele thema's wordt onderscheid gemaakt naar vier subbranches binnen de TI, en naar bedrijfsgrootte.
- Om betrouwbare uitspraken te kunnen doen over trendontwikkelingen en verschillen tussen subbranche/bedrijfsgroottes is met sterretjes aangegeven of de verschillen significant zijn. Onderaan de bewuste tabel geven we een toelichting op deze significanties.⁵
- Ter referentie wordt bij de belangrijkste tabellen ook het gemiddelde van de totale technieksector gepresenteerd.

⁴ Voor het WEA-onderzoek wordt een naar bedrijfssector én bedrijfsomvang 'gestratificeerde' steekproef getrokken uit het vestigingenbestand van LISA. Voor de steekproef worden bedrijfsvestigingen getrokken uit 205 'cellen', die worden gevormd door 41 sectoren en 5 grootteklassen. Tussen 2008 en 2021 zijn hiervoor steeds dezelfde 41 sectoren en 5 grootteklassen gebruikt. Er wordt gestreefd om bij elk WEA-onderzoek gegevens van circa 5.000 bedrijfsvestigingen te verkrijgen.

⁵ Er worden altijd twee groepen vergeleken. De significantie-berekening gebeurt met een t-toets voor onafhankelijke steekproeven (tweezijdige toetsing, significant bij $p < 0,05$), want we vergelijken steeds verschillende groepen werknemers/werkgevers. In een zeer klein aantal gevallen gaat het bij verschillende meetjaren om dezelfde werknemer of werkgever, omdat een respondent nu eenmaal een later meetjaar weer mee kan hebben gedaan aan de NEA of de WEA.

2 Risico-inventarisatie en aanstelling preventiemedewerkers

Tabel 1 – Werkgevers in de TI en techniek met een risico-inventarisatie & -evaluatie (RI&E), naar jaar

WEA - Werkgevers	2010/12	2014/16	2019/21
Technische installatiebranche			
Vestiging heeft een RI&E (% ja*)	72,0%	53,0%**	65,8%**
Totale N	292 (=100%)	266 (=100%)	193 (=100%)
Indien RI&E: naar aanleiding van RI&E een plan van aanpak gemaakt? (% ja*)	82,6%	93,8%**	80,8%**
Totale n (subgroep) ⁶	245 (=100%)	212 (=100%)	165 (=100%)
Technieksector totaal			
Vestiging heeft een RI&E (% ja*)	58,7%	57,9%**	62,7%**
Totale N	4.083 (=100%)	3.643 (=100%)	3.535 (=100%)
Indien RI&E: naar aanleiding van RI&E een plan van aanpak gemaakt? (% ja*)	83,2%	82,6%**	86,7%**
Totale n (subgroep)	3.107 (=100%)	2.822 (=100%)	2.825 (=100%)

* Percentage dat 'ja' aangeeft, ten opzichte van 'nee' en 'weet niet'. Let op: het percentage TI-bedrijven in 2010 en 2012 dat een RI&E heeft is relatief hoog (72% en 71%) ten opzichte van 2008 (63%) en 2014 (52%). Dit resulteert in een relatief hoog gemiddelde voor 2010/12 bij de TI-bedrijven.

** Verschil tussen 2014/16 en 2019/21 is significant (<0,05).

Bron: Werkgevers Enquête Arbeid, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

Tabel 2 – Werkgevers in de TI met een risico-inventarisatie & -evaluatie (RI&E), naar subbranche⁷

WEA - Werkgevers	Elektrotechnische bouwinstallatie	Loodgieters- en fitterswerk; installatie van sanitair	Installatie van verwarming en luchtbehandeling	Overige bouwinstallatie	Totaal*
Vestiging heeft een RI&E (% ja)	63,6%	65,8%	57,6%	69,8%	63,7%
Totale N	384 (=100%)	164 (=100%)	157 (=100%)	46 (=100%)	751 (=100%)

* Totaal over de jaargangen 2010 t/m 2021.

Geen significante verschillen tussen de vier subbranches.

Bron: Werkgevers Enquête Arbeid, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

⁶ De totale 'n' van de subgroep die de vraag over het plan van aanpak voor de RI&E voorgelegd heeft gekregen komt niet overeen met het percentage bij de eerdere vraag of de vestiging een RI&E heeft. Dit komt omdat de percentages in onze tabellen gewogen zijn, terwijl de totale N die we tonen in de tabellen altijd ongewogen is.

⁷ Bijlage 1 en bijlage 2 geven een overzicht van de indeling van SBI-codes in de vier subbranches. De NEA bevat (in tegenstelling tot de WEA) ook SBI-codes van 3 en 4 digits (de bedrijfstakken zijn dus niet altijd op het meest gedetailleerde niveau, zoals bij SBI-codes van 5 digits wel het geval is). Bij twee SBI-codes in de NEA die onder de TI vallen is daarom de functie van de respondent gebruikt om uiteindelijk de indeling naar subbranche te maken. Zie voor deze indeling bijlage 2.

Tabel 3 – Werkgevers in de TI met een risico-inventarisatie & -evaluatie (RI&E), naar bedrijfsgrootte

WEA - Werkgevers	25 of minder medewerkers	Meer dan 25 medewerkers	Totaal*
Vestiging heeft een RI&E (% ja)	59,1%**	94,3%**	63,8%
Totale N	365 (=100%)	386 (=100%)	751 (=100%)

* Totaal over de jaargangen 2010 t/m 2021.

** Verschil tussen '25 of minder medewerkers' en 'Meer dan 25 medewerkers' significant (<0,05).

Bron: Werkgevers Enquête Arbeid, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

Tabel 4 – Aanstelling van preventiemedewerkers door werkgevers in de TI en de techniek, naar jaar

WEA - Werkgevers	2010/12	2014/16	2019/21
Technische installatiebranche			
In vestiging één of meer werknemers als preventiemedewerker aangewezen (% ja**)	45,1%	34,3%	43,3%
Totale N	293 (=100%)	266 (=100%)	192 (=100%)
Technieksector totaal			
In vestiging één of meer werknemers als preventiemedewerker aangewezen (% ja**)	40,7%	34,9%	36,6%
Totale N	4.081 (=100%)	3.643 (=100%)	3.532 (=100%)

** Percentage dat 'ja' aangeeft, ten opzichte van 'nee' en 'weet niet'.

Verschillen tussen 2014/16 en 2019/21 zijn niet significant.

Bron: Werkgevers Enquête Arbeid, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

Tabel 5 – Aanstelling van preventiemedewerkers door werkgevers in de TI, naar subbranche

WEA - Werkgevers	Elektrotechnische bouwinstallatie	Loodgieters- en fitterswerk; installatie van sanitair	Installatie van verwarming en luchtbehandeling	Overige bouwinstallatie	Totaal*
In vestiging één of meer werknemers als preventiemedewerker aangewezen (% ja)	43,4%	36,6%	37,4%	47,7%	40,7%
Totale N	385 (=100%)	164 (=100%)	156 (=100%)	46 (=100%)	751 (=100%)

* Totaal over de jaargangen 2010 t/m 2021.

Geen significante verschillen tussen de vier subbranches.

Bron: Werkgevers Enquête Arbeid, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

Tabel 6 – Aanstelling van preventiemedewerkers door werkgevers in de TI, naar bedrijfsgrootte

WEA - Werkgevers	25 of minder medewerkers	Meer dan 25 medewerkers	Totaal*
In vestiging één of meer werknemers als preventiemedewerker aangewezen (% ja)	35,7%**	73,2%**	40,8%
Totale N	364 (=100%)	387 (=100%)	751 (=100%)

* Totaal over de jaargangen 2010 t/m 2021.

** Verschil tussen '25 of minder medewerkers' en 'Meer dan 25 medewerkers' is significant (<0,05).

Bron: Werkgevers Enquête Arbeid, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

3 Ongevallen

Tabel 7 – Arbeidsongevallen en gerelateerd verzuim onder TI- en Techniek-werknemers, naar jaar

NEA - Werknemers	2015/16	2017/18	2019/20	2021/22
Technische installatiebranche				
In de afgelopen 12 maanden slachtoffer geworden van een arbeidsongeval (% ja)*	3,4%	3,0%	3,7%	2,7%
Totale N ⁸	1.569 (=100%)	1.766 (=100%)	1.803 (=100%)	1.821 (=100%)
<i>Slachtoffers arbeidsongeval:</i>				
Verzuimd bij meest recente arbeidsongeval in het afgelopen jaar (% ja)	56,6%	51,9%	59,2%	53,4%
Totale n (subgroep)	58 (=100%)	49 (=100%)	68 (=100%)	47 (=100%)
Technieksector totaal				
In de afgelopen 12 maanden slachtoffer geworden van een arbeidsongeval (% ja)*	3,5%	3,7%	3,4%	3,2%
Totale N	24.077 (=100%)	27.216 (=100%)	27.276 (=100%)	26.045 (=100%)
<i>Slachtoffers arbeidsongeval:</i>				
Verzuimd bij meest recente arbeidsongeval in het afgelopen jaar (% ja)	58,2%	56,9%	55,7%	58,6%
Totale n (subgroep)	755 (=100%)	923 (=100%)	827 (=100%)	752 (=100%)

* Percentage dat 'ja' aangeeft, ten opzichte van 'nee'.

Verschillen tussen 2019/20 en 2021/22 zijn niet significant.

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

Tabel 8 – Arbeidsongevallen en gerelateerd verzuim onder TI-werknemers, naar subbranche

NEA - Werknemers	Elektrotechnische bouwinstallatie	Loodgieters- en fitterswerk; installatie van sanitair	Installatie van verwarming en luchtbehandeling	Overige bouwinstallatie	Totaal*
In de afgelopen 12 maanden slachtoffer geworden van arbeidsongeval (% ja)	2,5%**	5,1%**	4,5%**	2,0%**	3,2%
Totale N	3.745 (=100%)	1.006 (=100%)	1.212 (=100%)	963 (=100%)	6.926 (=100%)
<i>Slachtoffers arbeidsongeval:</i>					
Verzuimd bij meest recente arbeidsongeval in het afgelopen jaar (% ja)	51,0%	64,9%	58,3%	47,6%	55,8%
Totale n (subgroep)	95 (=100%)	47 (=100%)	49 (=100%)	21 (=100%)	212 (=100%)

* Totaal over de jaargangen 2015 t/m 2022.

** De 'Elektrotechnische bouwinstallatie' en de 'Overige Bouwinstallatie' verschillen elk op dit item significant van de subbranches 'Loodgieters- en fitterswerk; installatie van sanitair' en 'Installatie van verwarming en luchtbehandeling'.

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

⁸ Let op: alle getoonde percentages in dit rapport zijn gewogen om te corrigeren voor het verschil in samenstelling van de steekproef ten opzichte van de totale populatie van werknemers en werkgevers. Hierdoor kan het zijn dat de totale N bij routing-vragen soms niet overeenkomt met wat men zou verwachten op basis van de percentages bij de voorliggende vraag.

Tabel 9 – Letselsoort meest recente arbeidsongeval (laatste jaar)

NEA - Werknemers	Totaal*
Verstuiking/verrekking van spieren	32,7%
Open wond	32,1%
Botbreuken/gewrichtproblemen	7,2%
Psychische schade	6,2%
Overig	21,7%
Totale N	176 (=100%)

* Totaal TI-werknemers die slachtoffer zijn geworden van arbeidsongeval, uit tabel 7 & 8 (meetjaren 2015 t/m 2022).

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

Tabel 10 – Ontvangen medische hulp als gevolg van het ongeval, meerdere antwoorden mogelijk

NEA - Werknemers	Totaal*
(Spoedeisende) eerstehulpafdeling van het ziekenhuis	21,1%
In een ziekenhuis of andere kliniek (niet de SEH)	19,2%
Medische hulp op de werklocatie	11,6%
Ergens anders	28,9%
Geen medische hulp gehad	27,2%
Totale N	207 (=100%)

* Totaal TI-werknemers die slachtoffer zijn geworden van arbeidsongeval, uit tabel 7 & 8 (meetjaren 2015 t/m 2022).

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

Tabel 11 – Belangrijkste oorzaak van meest recente arbeidsongeval (laatste jaar)

NEA - Werknemers	Totaal*
Ergens aan gesneden/gestoten	25,3%
Door een voorwerp geraakt/beknelling	15,1%
Uitgliden/struikelen	13,6%
Vallen van hoogte	11,8%
Fysieke overbelasting	8,6%
Contact met gevaarlijke stoffen, temperaturen of lawaai	3,9%
Psychische overbelasting	3,6%
Andere oorzaak	18,0%
Totale N	206 (=100%)

* Totaal TI-werknemers die slachtoffer zijn geworden van arbeidsongeval, uit tabel 7 & 8 (meetjaren 2015 t/m 2022).

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

4 Ziekteverzuim

Tabel 12 – Verzuim onder TI- en Techniek-werknemers, volgens de werknemers zelf, naar jaar

NEA - Werknemers	2015/16	2017/18	2019/20	2021/22
Technische installatiebranche				
Verzuimd in afgelopen jaar (% ja)*	45,9%	47,4%	46,3%**	51,6%**
Totale N	1.576 (=100%)	1.784 (=100%)	1.829 (=100%)	1.837 (=100%)
Individueel ziekteverzuimpercentage ⁹ (deeltijd-gecorrigeerd)	4,43	4,54	4,98	4,93
Totale N	1.559 (=100%)	1.754 (=100%)	1.783 (=100%)	1.761 (=100%)
Gemiddeld aantal werkdagen verzuimd in het afgelopen jaar	9,01	9,27	10,09	10,02
Totale N	1.561 (=100%)	1.756 (=100%)	1.784 (=100%)	1.763 (=100%)
Laatste verzuim arbeidsgerelateerd ¹⁰	24,1%***	22,0%	22,4%	20,6%***
Totale N	1.541 (=100%)	1.761 (=100%)	1.804 (=100%)	1.783 (=100%)
Technieksector totaal				
Verzuimd in afgelopen jaar (% ja)*	44,6%	45,8%	44,3%**	49,7%**
Totale N	24.184 (=100%)	27.504 (=100%)	27.635 (=100%)	26.366 (=100%)
Individueel ziekteverzuimpercentage (deeltijd-gecorrigeerd)	4,03	4,17	4,58	4,73
Totale N	23.843 (=100%)	26.910 (=100%)	26.946 (=100%)	25.281 (=100%)
Gemiddeld aantal werkdagen verzuimd in het afgelopen jaar	7,87	8,10	8,85	9,24
Totale N	23.912 (=100%)	26.986 (=100%)	26.996 (=100%)	25.308 (=100%)
Laatste verzuim arbeidsgerelateerd	20,2%****	20,8%	19,7%****	17,8%****
Totale N	23.769 (=100%)	27.141 (=100%)	27.363 (=100%)	25.476 (=100%)

* Percentage dat 'ja' aangeeft, ten opzichte van 'nee'.

** Jaargang 2021/22 verschilt significant van 2019/20.

*** Jaargang 2021/22 verschilt significant van 2015/16.

**** Jaargang 2021/22 verschilt significant van 2015/16 en 2019/20.

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

⁹ Het ziekteverzuimpercentage is het totale aantal ziekte-dagen van een werknemer, in procenten van het totaal aantal beschikbare werkdagen van diezelfde werknemer in het afgelopen jaar.

¹⁰ Gebaseerd op een combinatie van het hebben van klachten (lees: ooit verzuimd, eventueel langer dan een jaar geleden) én het feit dat deze klachten deels of hoofdzakelijk het gevolg van het werk zijn, afgezet tegen de groep van werknemers waarvan het verzuim *niet arbeidsgerelateerd* is én de werknemers *zonder* verzuim. Zie ook tabel 18, waarin valt af te lezen dat het aandeel werknemers waarvan de (verzuim)klachten *arbeidsgerelateerd* zijn is afgenomen is tussen 2019/20 en 2021/22.

Tabel 13 – Verzuim onder TI-werknemers, volgens de werknemers zelf, naar subbranche

NEA - Werknemers	Elektro-technische bouwinstallatie	Loodgieters- en fitterswerk; installatie van sanitair	Installatie van verwarming en lucht-behandeling	Overige bouwinstallatie	Totaal*
Verzuimd in afgelopen jaar (% ja)*	47,6%	47,0%	48,4%	49,8%	47,9%
Totale N	3.773 (=100%)	1.023 (=100%)	1.223 (=100%)	974 (=100%)	6.993 (=100%)
Individueel ziekteverzuimpercentage (deeltijd-gecorrigeerd)	4,47	5,02	5,13	5,04	4,75
Totale N	3.696 (=100%)	992 (=100%)	1.189 (=100%)	947 (=100%)	6.824 (=100%)
Gemiddeld aantal werkdagen verzuimd in het afgelopen jaar	9,00	10,03	10,58	10,58	9,65
Totale N	3.697 (=100%)	994 (=100%)	1.191 (=100%)	949 (=100%)	6.831 (=100%)

* Totaal over de meetjaren 2015 t/m 2022.

Geen significante verschillen tussen de vier subbranches.

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

Tabel 14 – Verzuim onder TI- en Techniek-werknemers, volgens de werkgevers, naar jaar

WEA - Werkgevers	2010/12	2014/16	2019/21
Technische installatiebranche			
Ziekteverzuim in vorig kalenderjaar, exclusief zwangerschaps- en bevallingsverlof (ziekte-verzuimpercentage ¹¹ , deeltijd-gecorrigeerd)	2,88	2,38	3,15
Totale N	210 (=100%)	196 (=100%)	168 (=100%)
Technieksector totaal			
Ziekteverzuim in vorig kalenderjaar, exclusief zwangerschaps- en bevallingsverlof (ziekte-verzuimpercentage, deeltijd-gecorrigeerd)	2,51	1,89**	2,84**
Totale N	3.092 (=100%)	2.723 (=100%)	3.087 (=100%)

* Verschil tussen 2014/16 en 2019/21 is significant (<0,05).

Bron: Werkgevers Enquête Arbeid, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

¹¹ Het ziekteverzuimpercentage op organisatieniveau. Bij de NEA gaat het om het individueel ziekteverzuimpercentage (tabellen 12 en 13). De reden dat dit percentage bij werkgevers gemiddeld lager ligt dan bij de werknemers, komt door het feit dat kleinere bedrijven (met veelal een lager verzuimpercentage, zie tabel 16) via de weging sterker 'trekken' aan het algehele percentage. Kleinere bedrijven zijn immers sterk ondervertegenwoordigd in de WEA, wat wordt gecorrigeerd met de weging. Het *ongewogen* ziekteverzuimpercentage in de TI is bij de werkgevers (WEA) als volgt: 4,07 (2010/12), 3,62 (2014/16) & 4,29 (2019/21).

Tabel 15 – Verzuim onder TI-werknemers, volgens de werkgevers, naar subbranche

WEA - Werkgevers	Elektrotechnische bouwinstallatie	Loodgieters- en fitterswerk; installatie van sanitair	Installatie van verwarming en luchtbehandeling	Overige bouwinstallatie	Totaal*
Ziekteverzuim in vorig kalenderjaar, exclusief zwangerschaps- en bevallingsverlof (ziekte-verzuimpercentage, deeltijd-gecorrigeerd)	2,62	3,18	3,17	1,75	2,82
Totale N	302 (=100%)	112 (=100%)	126 (=100%)	34 (=100%)	574 (=100%)

* Totaal over de meetjaren 2010 t/m 2021.

Geen significante verschillen tussen de vier subbranches.

Bron: Werkgevers Enquête Arbeid, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

Tabel 16 – Verzuim onder TI-werknemers, volgens de werkgevers, naar bedrijfsgrootte¹²

WEA - Werkgevers	25 of minder medewerkers	Meer dan 25 medewerkers	Totaal*
Ziekteverzuim in vorig kalenderjaar, exclusief zwangerschaps- en bevallingsverlof (ziekte-verzuimpercentage, deeltijd-gecorrigeerd)	2,53**	4,42**	2,82
Totale N	240 (=100%)	334 (=100%)	574 (=100%)

* Totaal over de meetjaren 2010 t/m 2021.

** Verschil tussen '25 of minder medewerkers' en 'Meer dan 25 medewerkers' is significant (<0,05).

Bron: Werkgevers Enquête Arbeid, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

¹² Dit komt overeen met het algemene beeld dat het ziekteverzuim in kleine bedrijven lager is dan in grotere. In de theorie wordt ter verklaring gewezen op enerzijds de grotere betrokkenheid van werknemers in kleine bedrijven en anderzijds op het grotere risico van ontdekking van ten onrechte gemelde ziekte in kleinere bedrijven.

Tabel 17 – Klachten onder TI-werknemers bij laatste verzuim, eventueel langer dan jaar geleden (één antwoord mogelijk)

NEA - Werknemers	Totaal*
Griep of verkoudheid	36,8%
Rugklachten	7,6%
Klachten heup, benen, knieën, voeten	6,0%
Klachten nek, schouders, armen, polsen, handen	5,1%
Klachten buik, maag of darmen	4,9%
Psychische klachten, overspannenheid, burn-out	4,8%
Hoofdpijn	2,8%
Klachten luchtwegen	1,8%
Klachten hart- en vaatstelsel	1,8%
Vermoeidheid of concentratieproblemen	1,3%
Klachten oren of ogen	0,9%
Overige klachten	9,1%
Niet van toepassing, nog nooit verzuimd	16,6%
Totale N	6.958 (=100%)

* Totaal over de meetjaren 2015 t/m 2022.

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

Tabel 18 – (Verzuim)klachten wel of niet gerelateerd aan het werk, TI-werknemers, naar jaar

NEA - Werknemers	2015/16	2017/18	2019/20	2021/22
Heeft u de indruk dat deze klachten het gevolg waren van het werk dat u deed?				
- Ja, hoofdzakelijk gevolg van mijn werk	11,2%	11,4%	13,1%	10,0%
- Ja, voor een deel gevolg van mijn werk	17,7%	15,1%	14,3%	14,3%
- Nee, geen gevolg van mijn werk	65,4%	66,6%	64,9%	69,1%
- Weet niet	5,7%	7,0%	7,7%	6,6%
Totale N	1.291 (=100%)	1.462(=100%)	1.474 (=100%)	1.520 (=100%)

Geen significantie over de jaargangen berekend.

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

Tabel 19 – (Verzuim)klachten wel of niet gerelateerd aan het werk, TI-werknemers, naar subbranche

NEA - Werknemers	Elektro-technische bouwinstallatie	Loodgieters- en fitterswerk; installatie van sanitair	Installatie van verwarming en lucht-behandeling	Overige bouwinstallatie	Totaal*
Heeft u de indruk dat deze klachten het gevolg waren van het werk dat u deed?					
- Ja, hoofdzakelijk gevolg van mijn werk	9,9%	14,6%	12,6%	12,5%	11,4%
- Ja, voor een deel gevolg van mijn werk	14,9%	17,1%	15,5%	14,0%	15,2%
- Nee, geen gevolg van mijn werk	67,7%	63,1%	65,3%	67,2%	66,5%
- Weet niet	7,5%	5,3%	6,6%	6,3%	6,8%
Totale N	3.061 (=100%)	820 (=100%)	1.017 (=100%)	826 (=100%)	5.724 (=100%)

* Totaal over de meetjaren 2015 t/m 2022.

Geen significantie over de subbranches berekend.

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

Tabel 20 – Belangrijkste reden in het werk die (geheel of voor een deel) leidde tot het ontstaan van de klachten, onder TI-werknemers (één antwoord mogelijk)

NEA – Werknemers	Totaal*
Te hoge werkdruk	23,6%
Lichamelijk te zwaar werk	22,4%
Besmetting op het werk	9,3%
Lang dezelfde bewegingen doen	6,9%
Arbeidsongeval of ongeluk	6,3%
Lang achter de computer werken	5,2%
Emotioneel te zwaar werk	2,9%
Slechte fysieke werkomstandigheden (bijv. klimaat, geluid, stoffen)	2,8%
Ruzie, conflict of grensoverschrijdend gedrag	2,8%
Iets anders in het werk	17,8%
Totale N	186 (=100%)

* Over het meetjaar 2022. De antwoordcategorieën zijn gewijzigd ten opzichte van 2014 t/m 2021, waardoor we geen overkoepelende analyse over 2022 en de eerdere jaren kunnen uitvoeren.

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

Tabel 21 – Verzuimcontrole onder verzuimende TI- en Techniek-werknemers, naar jaar

NEA - Werknemers	2014	2016	2018	2019	2020	2021	2022
Technische installatiebranche							
Verzuimcontrole door werkgever, arbodienst of andere organisatie, bij laatste verzuim (% ja)*	31,9%	31,9%	29,3%	27,7%	27,1%	31,1%**	24,9%**
Totale N	527 (=100%)	624 (=100%)	830 (=100%)	781 (=100%)	697 (=100%)	644 (=100%)	445 (=100%)
Technieksector totaal							
Verzuimcontrole door werkgever, arbodienst of andere organisatie, bij laatste verzuim (% ja)*	32,2%	31,4%	28,1%	28,2%	29,1%	30,3%**	26,2%**
Totale N	9.241 (=100%)	9.780 (=100%)	12.851 (=100%)	11.063 (=100%)	10.607 (=100%)	9.116 (=100%)	6.121 (=100%)

* Percentage dat 'ja' aangeeft, ten opzichte van 'nee'.

** Verschil tussen 2021 en 2022 significant.

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

Tabel 22 – Verzuimcontrole onder verzuimende TI-werknemers, naar subbranche

NEA - Werknemers	Elektro-technische bouwinstallatie	Loodgieters- en fitterswerk; installatie van sanitair	Installatie van verwarming en luchtbehandeling	Overige bouwinstallatie	Totaal*
Verzuimcontrole door werkgever, arbodienst of andere organisatie, bij laatste verzuim (% ja)	27,5%**	30,0%	31,4%**	32,0%**	29,1%
Totale N	2.446 (=100%)	642 (=100%)	780 (=100%)	651 (=100%)	4.519 (=100%)

* Totaal over meetjaren 2014 t/m 2022.

** De 'Elektrotechnische bouwinstallatie' verschilt significant van de 'Installatie van verwarming en luchtbehandeling' en de 'Overige bouwinstallatie'.

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

Tabel 23 – Verzuimcontrole onder verzuimende TI- en Techniek-werknemers, naar bedrijfsgrootte*

NEA - Werknemers	49 of minder medewerkers	Meer dan 49 medewerkers	Totaal**
Technische installatiebranche			
Verzuimcontrole door werkgever, arbodienst of andere organisatie, bij laatste verzuim (% ja)	27,8%	30,0%	29,1%
<i>Totale N</i>	<i>1.677 (=100%)</i>	<i>2.853 (=100%)</i>	<i>4.530 (=100%)</i>
Technieksector totaal			
Verzuimcontrole door werkgever, arbodienst of andere organisatie, bij laatste verzuim (% ja)	26,1%***	30,9%***	29,3%
<i>Totale N</i>	<i>22.412 (=100%)</i>	<i>46.130 (=100%)</i>	<i>68.542 (=100%)</i>

* Het onderscheid tussen '25 of minder medewerkers' en 'Meer dan 25 medewerkers' is in de NEA niet mogelijk.

** Totaal over de meetjaren 2014 t/m 2022.

*** Verschil tussen '49 of minder medewerkers' en 'Meer dan 49 medewerkers' significant.

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

Tabel 24 – Psychosociale belasting bij het werk, onder TI- en Techniek-werknemers, naar jaar

NEA - Werknemers	2015/16	2017/18	2019/20	2021/22
Technische installatiebranche				
Sprake van werkdruk (schaal*)				
- Nooit of soms	63,9%	60,7%	65,6%	67,6%
- Vaak of altijd	36,1%	39,3%	34,4%	32,4%
<i>Totale N</i>	<i>1.566 (=100%)</i>	<i>1.782 (=100%)</i>	<i>1.819 (=100%)</i>	<i>1.837 (=100%)</i>
Werk is emotioneel zwaar (schaal**)				
- Nooit of soms	94,3%	93,7%	93,6%	94,5%
- Vaak of altijd	5,7%	6,3%	6,4%	5,5%
<i>Totale N</i>	<i>1.574 (=100%)</i>	<i>1.783 (=100%)</i>	<i>1.817 (=100%)</i>	<i>1.327 (=100%)</i>
Technieksector totaal				
Sprake van werkdruk (schaal*)				
- Nooit of soms	64,9%	65,1%	67,9%	68,4%
- Vaak of altijd	35,1%	34,9%	32,1%	31,6%
<i>Totale N</i>	<i>24.084 (=100%)</i>	<i>27.443 (=100%)</i>	<i>27.510 (=100%)</i>	<i>26.330 (=100%)</i>
Werk is emotioneel zwaar (schaal**)				
- Nooit of soms	94,2%	93,6%	93,6%	93,6%
- Vaak of altijd	5,8%	6,4%	6,4%	6,4%
<i>Totale N</i>	<i>24.151 (=100%)</i>	<i>27.452 (=100%)</i>	<i>27.519 (=100%)</i>	<i>18.979 (=100%)</i>

Geen significante verschillen tussen 2019/20 en 2021/22.

* CBS-schaal o.b.v. 3 items: 'Moet u erg snel werken?', 'Moet u heel veel werk doen?' & 'Moet u extra hard werken?'.

** CBS-schaal o.b.v. 3 items: 'Brengt uw werk u in emotioneel moeilijke situaties?', 'Is uw werk emotioneel veeleisend?' & 'Raakt u emotioneel betrokken bij uw werk?'.

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

5 Beroepsziekten

Tabel 25 – Langdurige ziekte, aandoening of handicap onder TI-werknemers, meerdere antwoorden mogelijk per jaar

NEA - Werknemers	2015	2017	2019	2021	2022
Problemen met armen of handen (ook artritis, reuma, RSI)	4,9%	5,8%	6,8%	6,4%	5,0%
Problemen met benen of voeten (ook artritis, reuma)	6,8%	8,2%	7,8%	5,5%	7,6%
Problemen met rug en nek (ook artritis, reuma, RSI)	11,6%	11,5%	11,3%	9,6%	13,1%
Migraine of ernstige hoofdpijn	4,6%	4,4%	4,5%	3,2%	4,6%
Hart- of vaatziekten	2,5%	3,1%	3,8%	4,9%	5,7%
Astma, bronchitis, emfyseem	4,3%	5,3%	4,4%	4,7%	6,2%
Maag- of darmstoornissen	3,8%	2,2%	3,4%	3,5%	5,8%
Suikerziekte	2,5%	2,8%	2,2%	2,6%	2,3%
Psychische klachten/aandoeningen	2,7%	2,8%	3,8%	2,3%	4,4%
Gehoörproblemen	2,9%	4,8%	4,7%	2,9%	5,0%
Problemen met zien	2,5%	3,9%	2,5%	2,3%	5,0%
Andere ziekte, aandoening of handicap	7,3%	8,6%	8,6%	8,8%	7,6%
Nee, geen ziekte, aandoening of handicap	61,4%	62,3%	60,0%	65,6%	58,6%
Totale N voor alle items	797 (=100%)	771 (=100%)	933 (=100%)	800 (=100%)	501 (=100%)

Geen significantie over de jaargangen berekend.

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

Tabel 26 – Wisselwerking tussen ziekte/aandoening/handicap en het werk onder TI-werknemers

NEA - Werknemers	2015	2017	2019	2021	2022
Door ziekte, aandoening of handicap belemmerd bij het uitvoeren van het werk:					
- Niet belemmerd	48,4%	44,0%	44,5%	48,8%	41,2%
- Licht belemmerd	41,4%	45,1%	44,7%	39,6%	50,2%
- Sterk belemmerd	10,2%	10,9%	10,8%	11,7%	8,6%
Totale N	317 (=100%)	297 (=100%)	381 (=100%)	294 (=100%)	210 (=100%)
Ziekte, aandoening of handicap gevolg van het werk:					
- Hoofdzakelijk gevolg van werk	13,4%	14,6%	12,2%	8,9%	9,4%
- Voor een deel gevolg van werk	19,7%	19,7%	21,8%	20,2%	23,2%
- Geen gevolg van werk	57,4%	56,8%	54,5%	61,0%	57,5%
- Weet niet	9,5%	8,8%	11,5%	9,8%	9,9%
Totale N	317 (=100%)	297 (=100%)	380 (=100%)	295 (=100%)	211 (=100%)

Geen significantie over de jaargangen berekend.

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

Tabel 27 – Beroepsziekten* onder TI- en Techniek-werknemers, volgens werknemers zelf (meerdere antwoorden mogelijk)¹³

NEA - Werknemers	Technische installatie	Technieksector totaal
Sprake van één of meer beroepsziekten:		
- Lage rug-aandoening	11,7%	9,7%
- Gehoorproblemen	8,3%	6,8%
- RSI (nek, schouder, arm, pols, hand)	7,0%	7,8%
- Overspannenheid/burn-out	6,6%	5,8%
- Knie-artrose	3,8%	2,6%
- Depressie	1,9%	2,3%
- Heup-artrose	1,1%	1,1%
- Astma	0,8%	0,9%
- COPD ('Chronic obstructive pulmonary disease')	0,8%	0,6%
- Posttraumatische stress stoornis (PTSS)	0,5%	0,4%
- Contacteczeem	0,4%	0,6%
- Beroepsgebonden infectieziekte	0,4%	0,2%
- Andere beroepsziekte	2,1%	2,1%
- Ten minste één beroepsziekte	27,7%	25,4%
Totale N voor alle items	3.025 (=100%)	47.541 (=100%)

* Totaal over de meetjaren 2016, 2018, 2020 & 2022, inclusief werknemers zonder beroepsziekte(n). De categorieën zijn niet 1-op-1 vergelijkbaar met de items over langdurige ziekten in tabel 25. Aantallen per jaar te laag¹⁴ voor vergelijking jaar-op-jaar.

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

¹³ In de WEA geeft 9,9% van de TI-werkgevers bij de vraag 'Zijn in de afgelopen 12 maanden door een (bedrijfs)arts één of meer beroepsziekten vastgesteld onder leden van uw personeel?' aan dat er beroepsziekten zijn vastgesteld onder de leden van het eigen personeel. De N (310) was niet groot genoeg voor verdere uitsplitsing van dit gegeven naar kenmerk-niveau. Ook zijn er geen vervolgvragen voorgelegd aan de WEA-respondenten over de specifieke beroepsziekten die zijn vastgesteld.

¹⁴ Hoewel de totale N per item groot genoeg is voor een vergelijking van jaar-op-jaar, zijn de aantallen werknemers - per jaar - dat aangeeft aan de genoemde beroepsziekte te leiden in enkele gevallen lager dan 10. Het CBS geeft deze aantallen niet vrij.

6 Veiligheid en fysieke belasting op het werk

Tabel 28 – Gevaren bij het werk onder TI- en Techniek-werknemers, naar jaar (meerdere antwoorden mogelijk)

NEA - Werknemers	2018	2019	2020	2021	2022
Technische installatiebranche					
Belangrijkste gevaren in het werk:					
- Vallen van hoogte	36,6%	35,6%	32,4%	31,9%	33,4%
- Struikelen, uitglijden	35,6%	36,1%	35,6%	32,0%	33,2%
- Bekneld raken	17,7%	17,9%	16,3%	17,0%	14,4%
- Snijden Snijden, steken	24,8%	25,7%	23,1%	20,4%	22,2%
- Botsen, aanrijdingen	12,3%	13,0%	9,3%	12,1%	8,7%
- Ongeluk met gevaarlijke stoffen	12,1%	13,8%	10,3%	9,1%	11,0%
- Confrontatie met geweld	2,6%	2,8%	1,7%	1,6%	2,7%
- Verbranden	13,8%	16,6%	12,0%	11,8%	12,4%
- Verstikking	8,1%	9,1%	6,2%	5,7%	6,1%
- Een ander gevaar	13,8%	15,0%	13,8%	12,6%	14,3%
- Niet van toepassing: geen gevaarlijk werk*	52,2%	49,9%	53,5%	55,0%	55,7%
Totale N voor alle items	999 (=100%)	944 (=100%)	865 (=100%)	809 (=100%)	1.018 (=100%)

Technieksector totaal

Belangrijkste gevaren in het werk:

- Vallen van hoogte	15,7%	16,4%	14,2%	14,8%	14,1%
- Struikelen, uitglijden	24,2%	24,5%	22,2%	22,5%	21,5%
- Bekneld raken	13,8%	14,5%	13,0%	12,8%	12,1%
- Snijden Snijden, steken	15,3%	15,7%	13,8%	13,7%	13,6%
- Botsen, aanrijdingen	16,1%	17,1%	14,1%	15,0%	14,5%
- Ongeluk met gevaarlijke stoffen	12,0%	12,6%	11,0%	11,0%	10,8%
- Confrontatie met geweld	4,1%	4,4%	3,5%	3,8%	3,4%
- Verbranden	8,5%	8,9%	7,9%	7,9%	7,6%
- Verstikking	4,3%	4,3%	3,8%	3,8%	3,6%
- Een ander gevaar	8,6%	8,4%	7,9%	7,8%	8,0%
- Niet van toepassing: geen gevaarlijk werk*	58,5%	57,6%	62,2%	62,1%	62,3%
Totale N voor alle items	15.853 (=100%)	13.738 (=100%)	13.531 (=100%)	11.576 (=100%)	14.397 (=100%)

* Het CBS rekent het geval waarin de respondent aangeeft 'bijna nooit het genoemde gevaarte lopen in het werk' tot een benoeming van dat gevaar in het werk (enkel het antwoord 'nooit' geldt als geen benoeming van het gevaar). Hierdoor komt het percentage dat minimaal één van de genoemde gevaren loopt (en dus gevaarlijk werk heeft) al vrij snel hoger uit.

Geen significantie over de jaargangen berekend.

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

Tabel 29 – Fysieke belasting bij het werk, TI-werknemers, naar jaar

NEA - Werknemers	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Doet u werk waarbij u veel kracht moet zetten?									
- Ja, regelmatig	29,7%	30,0%	25,3%	32,0%	29,8%	29,9%	27,1%	24,9%	30,8%
- Ja, soms	23,4%	21,8%	25,6%	20,5%	21,0%	23,2%	20,3%	22,1%	23,0%
- Nee	46,9%	48,2%	49,1%	47,5%	49,2%	46,9%	52,7%	53,0%	46,2%
Totale N (=100%)	634	779	753	766	999	938	865	812	1.021
Maakt u bij uw werk gebruik van een gereedschap, apparaat of voertuig dat trillingen of schudden veroorzaakt?									
- Ja, regelmatig	23,1%	23,4%	19,1%	26,2%	23,0%	19,9%	21,0%	19,8%	24,0%
- Ja, soms	23,5%	19,8%	21,0%	15,5%	20,7%	20,7%	17,7%	18,6%	18,8%
- Nee	53,4%	56,8%	59,9%	58,4%	56,2%	59,4%	61,3%	61,6%	57,2%
Totale N (=100%)	636	798	762	778	1001	948	868	811	1.018
Doet u werk in een ongemakkelijke werkhouding?									
- Ja, regelmatig	24,1%	22,2%	19,8%	25,7%	23,8%	24,2%	19,6%	17,5%	21,8%
- Ja, soms	31,2%	33,4%	31,7%	27,7%	29,5%	30,4%	28,8%	31,1%	31,6%
- Nee	44,7%	44,3%	48,5%	46,5%	46,7%	45,4%	51,6%	51,3%	46,6%
Totale N (=100%)	636	795	761	776	1002	946	866	812	1.016
Doet u werk waarbij u herhalende bewegingen moet maken?									
- Ja, regelmatig	34,0%	33,6%	32,2%	36,5%	35,7%	32,9%	27,7%	29,4%	32,2%
- Ja, soms	27,6%	28,3%	29,7%	25,7%	26,3%	29,2%	26,6%	27,6%	27,1%
- Nee	38,4%	38,1%	38,1%	37,9%	38,1%	37,9%	45,7%	43,0%	40,6%
Totale N (=100%)	638	793	760	780	997	943	861	812	1.016
Is er op uw werkplek zoveel lawaai, dat u hard moet praten om u verstaanbaar te maken?									
- Ja, regelmatig	14,5%	14,8%	11,5%	14,2%	13,3%	14,4%	11,0%	12,9%	14,1%
- Ja, soms	31,0%	33,3%	34,9%	31,0%	34,3%	31,9%	30,4%	29,3%	30,6%
- Nee	54,5%	51,9%	53,6%	54,8%	52,4%	53,8%	58,6%	57,8%	55,3%
Totale N (=100%)	632	792	764	778	1.004	944	870	814	1.022

Geen significantie over de jaargangen berekend.

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

Tabel 30 – Veiligheidscultuur op het werk, beoordeeld door TI-werknemers, naar jaar

NEA - Werknemers	2015	2017	2019	2021
Op mijn werk krijgen medewerkers informatie over hoe veilig en gezond te werken				
- (Helemaal) mee eens	83,7%	81,7%	82,6%	84,7%
- Neutraal	10,5%	11,1%	10,4%	10,2%
- (Helemaal) mee oneens	5,8%	7,2%	7,0%	5,1%
Totale N	806 (=100%)	774 (=100%)	947 (=100%)	811 (=100%)
Op mijn werk houdt men zich aan de regels over veilig en gezond werken				
- (Helemaal) mee eens	75,5%	74,0%	72,6%	76,6%
- Neutraal	16,7%	18,0%	19,3%	16,9%
- (Helemaal) mee oneens	7,8%	8,0%	8,1%	6,5%
Totale N	804 (=100%)	772 (=100%)	944 (=100%)	811 (=100%)
Mijn leidinggevende doet er alles aan om onveilig en ongezond werk te voorkomen				
- (Helemaal) mee eens	70,3%	69,8%	70,9%	75,3%
- Neutraal	20,2%	20,9%	20,0%	17,5%
- (Helemaal) mee oneens	9,5%	9,2%	9,0%	7,2%
Totale N	804 (=100%)	773 (=100%)	948 (=100%)	810 (=100%)
Ik spreek collega's er op aan als ze onveilig en/of ongezond werken				
- (Helemaal) mee eens	86,1%	84,8%	83,5%	83,6%
- Neutraal	11,4%	12,4%	11,4%	11,9%
- (Helemaal) mee oneens	2,5%	2,8%	5,1%	4,5%
Totale N	806 (=100%)	771 (=100%)	947 (=100%)	811 (=100%)
Ik krijg het te horen wanneer ik zelf onveilig en/of ongezond werk				
- (Helemaal) mee eens	77,5%	75,0%	73,0%	75,2%
- Neutraal	16,3%	16,7%	17,5%	16,5%
- (Helemaal) mee oneens	6,2%	8,3%	9,5%	8,3%
Totale N	793 (=100%)	767 (=100%)	948 (=100%)	809 (=100%)

Geen significantie over de jaargangen berekend.

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

Tabel 31 – Aanspreekpunt op het werk omtrent onveilig en ongezond werk, TI-werknemers, naar jaar

NEA - Werknemers	2015	2017	2019	2021	2022
Is er op uw werk iemand die u kunt aanspreken over onveilig en ongezond werk?					
- Ja	87,5%	86,7%	86,1%	88,1%	85,1%
- Nee	6,8%	6,6%	7,6%	7,3%	6,8%
- Weet ik niet	5,7%	6,7%	6,3%	4,6%	8,1%
Totale N	773 (=100%)	738 (=100%)	949 (=100%)	816 (=100%)	514 (=100%)

Geen significant verschil tussen 2021 en 2022 (berekend op 2-delig item: 'ja' vs. 'samenvoeging 'nee' & 'weet niet').

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

Bijlage

Bijlage 1 – Indeling SBI-codes naar subbranche (exclusief SBI-codes 432 en 4322¹⁵, zie bijlage 2)

Subbranche en SBI-code	SBI-omschrijving
Elektrotechnische bouwinstallatie:	
332 / 33200	Installatie van industriële machines en apparatuur
33221	Installatie van machines voor algemeen gebruik (geen gereedschap)
33223	Installatie van machines voor een specifieke bedrijfstak
3323 / 33230	Installatie van elektronische en optische apparatuur
3324 / 33240	Installatie van elektrische apparatuur
4222 / 42220	Leggen van elektriciteits- en telecommunicatiekabels
4321 / 43210	Elektrotechnische bouwinstallatie
Loodgieters- en fitterswerk; installatie van sanitair:	
43221	Loodgieters- en fitterswerk; installatie van sanitair
Installatie van verwarming en luchtbehandeling:	
3321 / 33210	Installatie van ketels en tanks
43222	Installatie van verwarmings- en luchtbehandelingsapparatuur
Overige bouwinstallatie:	
4329 / 43290	Overige bouwinstallatie

Standaard Bedrijfsindeling 2008. Indeling naar subbranche door KBA Nijmegen.

¹⁵ De SBI 432 ('Bouwinstallatie') en SBI 4322 ('Loodgieters- en fitterswerk; installatie van sanitair en van verwarmings- en luchtbehandelingsapparatuur') die in de NEA als bedrijfstak van werknemers werden vermeld, konden we niet 1-op-1 indelen in één van de vier subbranches. Op basis van het beroep (ISCO-08) van de werknemer hebben we de werknemers die in deze twee SBI's werkzaam zijn alsnog in kunnen delen in één van de vier subbranches. Zie bijlage 2. In de WEA komen deze twee SBI's niet voor, omdat het voor het overgrote deel SBI's van 5 digits bevat (de meest specifieke bedrijfstakken).

Bijlage 2 – Indeling SBI-codes naar subbranche, voor SBI-codes 432 en 4322

Subbranche	SBI-code	SBI-omschrijving	Indien beroep (ISCO08):
Elektrotechnische bouwinstallatie	432 / 43200	Bouwinstallatie	(1) Elektrotechnisch ingenieur (2) Software ontwikkelaar (3) Netwerkspecialist (4) Elektrotechnicus (5) Technicus elektronica (6) Gebruikersondersteuner ICT (7) Automonteur (8) Monteur industriële en landbouwmachines (9) Electricien gebouwaansluitingen (10) Elektromonteur voertuigen, machines, motoren (11) Elektronicamonteur (12) Monteur ICT en telecommunicatie (13) Meteropnemer of geldophaler verkoopautomaten (14) Systeembeheerder
	4322 / 43220	Loodgieters- en fitterswerk; installatie van sanitair en van verwarmings- en luchtbehandelingsapparatuur	(1) Elektromonteur voertuigen, machines, motoren
Loodgieters- en fitterswerk; installatie van sanitair:	432 / 43200	Bouwinstallatie	(1) Weg- en waterbouwkundige (2) Technicus weg- en waterbouw, bouwinspecteur of landmeter (3) Loodgieter of pijpfitter
	4322 / 43220	Loodgieters- en fitterswerk; installatie van sanitair en van verwarmings- en luchtbehandelingsapparatuur	(1) Loodgieter of pijpfitter
Installatie van verwarming en luchtbehandeling:	432 / 43200	Bouwinstallatie	(1) Werktuigbouwkundige (2) Technicus werktuigbouwkunde (3) Installateur luchtbehandeling en koeltechniek
	4322 / 43220	Loodgieters- en fitterswerk; installatie van sanitair en van verwarmings- en luchtbehandelingsapparatuur	(1) Werktuigbouwkundige
Overige bouwinstallatie:	432 / 43200	Bouwinstallatie	(1) Ambachtslieden z.n.d. (2) Allround bouwvakker, kleine bouw aannemer (3) Timmerlieden (4) Steigerbouwer, bouwarbeider ruwbouw n.e.g (5) Lasser of snijder (6) Kraandrijver of bediener mobiele kranen (7) Hulparbeider weg- en waterbouw
	4322 / 43220	Loodgieters- en fitterswerk; installatie van sanitair en van verwarmings- en luchtbehandelingsapparatuur	(1) Kraandrijver en bediener mobiele kranen

Standaard Bedrijfsindeling 2008. Indeling naar subbranche door KBA Nijmegen.

